

## **Gezondheidsrecht**

### **HC 6 10 oktober 2011      Straf- en tuchtrecht in de gezondheidszorg**

#### **Strafrecht**

In het strafrecht worden het leven, de geestelijke- en lichamelijke integriteit en de bewegingsvrijheid beschermd.

Het initiatief tot vervolging ligt niet bij de burger, maar bij de opsporingsambtenaren, het OM en de strafrechter. Het zogenaamde opportuniteitsbeginsel ex. art. 167 lid 2 Sv.

In het strafrecht is het legaliteitsbeginsel van belang: geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling (art. 16 Gw jo art. 1 Sr).

Er is een discussie gaande over de status van het menselijk lichaam. Moet een (dood) menselijk lichaam anders behandeld worden dan het lijk van een dier? Kannibalisme en necrofilie zijn op zichzelf bijvoorbeeld niet strafbaar gesteld in de wet.

Niet alleen natuurlijke personen, maar ook rechtspersonen kunnen strafbaar handelen. Een voorbeeld uit de praktijk: tijdens een operatie werd zuurstof toegediend aan de patiënt. Er kwam echter geen zuurstof uit het slangetje, maar lachgas. De patiënt overleed vervolgens. Later bleek dat de onderhoudsmonteur de slangetjes voor zuurstof en lachgas had verwisseld. De uitspraak was dat er bij het ziekenhuis sprake was van ernstig nalaten, doordat de monteur niet voldoende was geïnstrueerd. Hier had dus het ziekenhuis als rechtspersoon strafbaar gehandeld.

#### **Wanneer is medisch handelen strafbaar?**

Medisch handelen dat onder de tekst van een strafbepaling kan worden gekwalificeerd, is niet altijd strafbaar. Een belangrijk begrip hierbij is de medische exceptie. Deze exceptie houdt in dat een handeling van een arts formeel gezien strafbaar is, maar medisch gezien niet. Een arts mag bijvoorbeeld een spuit in iemands arm zetten voor het geven van een injectie. Formeel gezien is dit mishandeling, maar de arts heeft toestemming. Er zijn wel een aantal vereisten voor de medische exceptie:

- medisch geïndiceerd met het oog op een concreet behandeldoel
- uitgevoerd volgens de regels van de kunst
- met instemming van de betrokkene of diens vertegenwoordiger

Er zijn twee soorten delicten met betrekking tot de gezondheidszorg: delicten losstaand van de medische handeling (bijvoorbeeld verduistering) en delicten waarbij de behandeling zelf een strafbaar feit oplevert (bijvoorbeeld verwisseling medicijnen door ernstige schuld).

#### **Arrest Lidocaïne bij abortus**

Een ziekenhuis bestelt altijd lidocaïne om te gebruiken bij abortussen. Dit zijn flacons van 1 mg. Op een gegeven moment wordt er weer een bestelling bezorgd door de apotheek. De verpakking is anders en er staat op: 10 mg. De arts merkt het echter niet en dient tijdens een abortus 10 mg toe. De patiënte krijgt een epileptische aanval. Nog gaat er geen belletje rinkelen en er wordt een tweede patiënte geopereerd. Ook zij krijgt 10 mg toegediend, ook zij krijgt een epileptische aanval maar zij overleeft het niet. Hier is sprake van schending van de zorgvuldigheidsnorm, omdat pas na de tweede patiënte een onderzoek werd ingesteld. De arts en de verpleegster kregen allebei straf.

## **Tuchtrecht in de gezondheidszorg**

Tuchtrecht heeft een andere functie dan het strafrecht en het civiel recht. De functie van tuchtrecht is kwaliteitshandhaving.

Er zijn twee vormen van tuchtrecht:

- Verenigingstuchtrecht: intern tuchtrecht.  
Bijvoorbeeld de KNMG. Het tuchtrecht van de KNMG geldt alleen voor leden, omdat leden verondersteld worden een bepaalde kwaliteit te hebben.
- Wettelijk tuchtrecht, art. 47 en 48 Wet BIG. Hieronder vallen alle art. 3-beroepen uit de Wet BIG, voor zover geregistreerd. Het tuchtrecht zou omzeild kunnen worden door je niet te laten registreren, maar dan mag je de titel van het desbetreffende beroep ook niet voeren en kom je dus moeilijk aan een baan. Er wordt rechtgesproken in twee tuchtcolleges: er zijn vijf regionale tuchtcolleges en 1 centraal tuchtcollege voor de gezondheidszorg.

## **Samenstelling tuchtcolleges**

Bij de regionale tuchtcolleges (RTC) bestaat het college uit twee juristen en drie beroepsgenoten. Bij het centraal tuchtcollege (CTC) bestaat het college uit drie juristen en twee beroepsgenoten. De beroepsgenoten hebben altijd hetzelfde specialisme als de aangeklaagde beroepsgenoot. Dus als er een zaak loopt over een gynaecoloog zitten er twee of drie gynaecologen in het college, terwijl er bij een zaak over een verpleegkundige, twee of drie verpleegkundigen in het college zitten. Bij eenvoudige zaken bestaat het college uit drie personen: één jurist en twee beroepsbeoefenaren. Het college wordt ondersteund door een secretariele staf. De secretaris maakt tijdens de zitting een proces verbaal op van alles wat er gebeurt. Het college beslist bij meerderheid van stemmen en de secretaris heeft een adviserende stem. (bron: <http://www.tuchtcollege-gezondheidszorg.nl>)

[Bij de powerpointdia over de tuchtprocedure moet art. 61 Wet BIG veranderd worden in art. 65 Wet BIG]

## **Uitspraak tuchtrecht**

De vorm van de uitspraak moet schriftelijk en met redenen omkleed zijn. De uitspraak is vaak openbaar, maar soms achter gesloten deuren. De uitspraak wordt bekend gemaakt als dit het algemeen belang dient: er moet sprake zijn van een vernieuwende, significante inhoud, afgewogen tegen de bescherming van de privacy van de veroordeelde.

De inhoud van de uitspraak kan zijn: niet-ontvankelijkheid van de klager, afwijzing van de klacht of gegrondverklaring. Bij de gegrondverklaring wordt een tuchtmaatregel opgelegd.

Art. 47 Wet BIG behandelt de tuchtnormen. Dit artikel is erg breed geformuleerd. Op grond van art. 47 sub b BIG kun je aansprakelijk worden gesteld voor beleidszaken, ondanks dat je geen praktiserend arts bent.